

SCHOLENGROEP

RIJK VAN NIJMEGEN

JAARREKENING 2017

16 mei 2018

ter identificatie

VAN REE ACCOUNTANTS

Inhoudsopgave

	Pagina
JAARREKENING	1
1 Grondslagen voor de waardering	1
2 Analyse van de jaarrekening	5
3 Balans per 31-12-2017	14
4 Staat van Baten en Lasten 2017	15
5 Kasstroomoverzicht	16
6 Toelichting op de balans	17
7 Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen	23
8 Toelichting op de Staat van Baten en Lasten	24
9 Model G: Verantwoording van subsidies	30
10 Model E: Verbonden partijen	31
11 Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen (WNT)	32
12 Ondertekening Raad van Toezicht	35
OVERIGE GEGEVENS	36
Statutaire regeling resultaatbestemming	37
Resultaatbestemming	37
Gebeurtenissen na balansdatum	37
Gegevens Rechtspersoon	38
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	39

1 Grondslagen voor de waardering

1.1 Algemene gegevens

De stichting Scholengroep Rijk van Nijmegen is statutair gevestigd te Nijmegen en ingeschreven in het handelsregister beheerd door de Kamer van Koophandel te Arnhem onder nummer 09124845.

1.2 Algemene grondslagen voor de opstelling van de jaarrekening

Deze jaarrekening is opgesteld conform de richtlijnen van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en overeenkomstig de verslaggevingsvoorschriften en bepalingen zoals weergegeven in Titel 9 van boek 2 van het Burgerlijk Wetboek. Tevens is de richtlijn RJ 660 van de Raad voor de Jaarverslaggeving gevolgd. In deze richtlijn zijn voor de sector presentatie-, waarderings- en verslaggevingsvoorschriften geformuleerd.

De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende grondslag voor de specifieke balanspost anders wordt vermeld, worden de activa en passiva gewaardeerd volgens het kostprijsmodel. Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Financiële instrumenten

Onder financiële instrumenten worden zowel primaire financiële instrumenten, zoals vorderingen en schulden, als financiële derivaten verstaan. In de toelichting op de onderscheiden posten van de balans wordt de reële waarde van het betreffende instrument toegelicht als die afwijkt van de boekwaarde. Indien het financiële instrument niet in de balans is opgenomen, wordt de informatie over de reële waarde gegeven in de toelichting op de "Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen". Voor de grondslagen van primaire financiële instrumenten wordt verwezen naar de behandeling per balanspost.

1.3 Grondslagen voor waardering van activa en passiva

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs, rekening houdend met een eventuele restwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikname.

Gebouwen en terreinen

De verschillende samenstellende delen (componenten) van een actief worden afzonderlijk gewaardeerd en afgeschreven, behalve bij gebouwen die van de gemeente Nijmegen zijn overgenomen. Groot onderhoud wordt geactiveerd indien aan alle volgende voorwaarden wordt voldaan:

- a) Het bedrag van het groot onderhoud is geïdentificeerd als afzonderlijk samenstellend deel (component) van het materieel vast actief.
- b) Dit samenstellende deel is reeds separaat afgeschreven over zijn verwachte gebruiksduur (namelijk tot het moment dat het groot onderhoud opnieuw wordt uitgevoerd). Indien de component nog niet geheel is afgeschreven, wordt deze gedesinvesteerd ten laste van het resultaat.
- c) Het onderhoud leidt tot een duurzame waardevermeerdering van het gebouw of is te kenmerken als levensduurverlengend onderhoud. De voordelen die uit het onderhoud voortvloeien komen ten gunste van de onderwijsorganisatie.
- d) Hierbij geldt een drempelbedrag van € 50.000.

Verbouwingen en renovaties worden geactiveerd als de verbouwing leidt tot een duurzame waardevermeerdering van het gebouw of de renovatie te kenmerken is als levensduurverlengend onderhoud. Hierbij geldt een drempelbedrag van € 200.000. Bij vervanging van zulke onderdelen in het kader van planmatig groot onderhoud worden ze opnieuw geactiveerd. Kosten van niet planmatig groot onderhoud en kosten van herstel worden bij ontstaan ten laste van het resultaat gebracht. Op de aankoopwaarde van terreinen wordt niet afgeschreven, op de inrichting van terreinen wordt wel afgeschreven. De afschrijvingen vinden lineair plaats met de volgende afschrijvingstermijnen:

40 jaar	permanente gebouwen
15 jaar	semipermanente gebouwen
5 jaar	noodgebouwen
20 jaar	renovatie van gebouwen
20 jaar	inrichting van terreinen
20 jaar	platte daken
10 - 20 jaar	technische installaties

Inventaris

Inventaris met een aanschafwaarde van minder dan € 2.000 wordt niet geactiveerd. Voor de inventaris worden de volgende afschrijvingstermijnen gehanteerd:

Computerapparatuur algemeen	4 jaar
Computerapparatuur laptops/tablets	3 jaar
Audiovisuele middelen	7 jaar
Huishoudelijke apparatuur	10 jaar
Schoolmeubilair	15 jaar
Inrichting vaklokalen	20 jaar
Kantoormeubilair	15 jaar
Overige inventaris	10 jaar

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden bij de eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde. Noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid worden in mindering gebracht. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Liquide middelen die niet ter directe beschikking staan worden toegelicht en zonodig geherrubriceerd. Liquide middelen die langer dan 12 maanden niet ter directe beschikking staan van de stichting worden verwerkt onder de financiële vaste activa.

Voorzieningen

Spaarverlof

De voorziening spaarverlof is gevormd voor personeelsleden die gedurende een of meer schooljaren klokuren sparen. Er mag maximaal drie periodes van vier jaar gespaard worden. Per jaar mogen maximaal 60 klokuren gespaard worden.

Uitgestelde beloningen

Op basis van richtlijn RJ 271 van de Raad voor de Jaarverslaggeving is een voorziening opgenomen voor verplichtingen uit hoofde van toekomstige uitkeringen bij ambtsjubilea van personeelsleden. De voorziening is opgenomen tegen de contante waarde van de toekomstige uitbetalingen en is afhankelijk van de ingeschatte blijfkans en de gemiddelde salarisstijging. De voorziening wordt verdisconteerd tegen 2,5%. De werkelijke jubilea-uitkeringen worden ten laste van deze voorziening gebracht.

Persoonlijk Budget

In de CAO-VO die vanaf 1 augustus 2014 geldend is wordt het recht op het Persoonlijk Budget geïntroduceerd. Dit recht behelst jaarlijks 50 uur verlof per fte, naar rato toe te kennen. Er zijn diverse bestedingsmogelijkheden voor deze uren geformuleerd, waaronder het sparen van de uren. In deze voorziening zijn de uren gekapitaliseerd die de medewerkers hebben gespaard en uitgesteld gaan opnemen.

WW en WW+

De voorziening voor WW-verplichtingen wordt getroffen ter dekking van per balansdatum bestaande WW-verplichtingen en voor de te verwachten toekomstige uitgaven in verband met reeds uitgestroomd personeel en personeel in dienst met een tijdelijk dienstverband.

Langlopende schulden

Schulden met een resterende looptijd van meer dan één jaar worden aangeduid als langlopend. De langlopende schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de schuld. Het aflossingsbedrag voor het komende jaar is verantwoord onder de kortlopende schulden.

Kortlopende schulden

Dit betreffen schulden met een op balansdatum resterende looptijd van ten hoogste één jaar. Kortlopende schulden worden gewaardeerd tegen de reële waarde.

Overlopende passiva

De overlopende passiva betreffen vooruit ontvangen bedragen die aan opvolgende perioden worden toegerekend en nog te betalen bedragen, voor zover ze niet onder de andere kortlopende schulden zijn te plaatsen.

1.4 Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Bij de bepaling van het exploitatieresultaat gelden de volgende beginselen: baten en lasten zijn toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben.

Rijksbijdragen

De ontvangen (normatieve) rijksbijdrage en de niet-geoormerkte OCW-subsidies (vrij besteedbare doelsubsidies zonder verrekeningclausule) worden in het jaar waarop de toekenningen betrekking hebben volledig verwerkt als bate in de staat van baten en lasten.

Geoormerkte OCW-subsidies met een vrij besteedbaar overschot (doelsubsidies waarbij het overschot geen verrekeningclausule heeft) worden ten gunste van de staat van baten en lasten verantwoord naar rato van de voortgang van de gesubsidieerde activiteiten. Het deel van de subsidies waarvoor wij per balansdatum van plan zijn nog activiteiten te gaan uitvoeren, wordt verantwoord onder de overlopende passiva.

Geoormerkte OCW-subsidies (doelsubsidies met verrekeningclausule) worden ten gunste van de staat van baten en lasten verantwoord in het jaar ten laste waarvan de gesubsidieerde lasten komen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de overlopende passiva zolang de bestedingstermijn nog niet is verlopen of onder de kortlopende schulden zodra de bestedingstermijn is verlopen op balansdatum.

Overige exploitatiesubsidies

Overige exploitatiesubsidies worden ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht in het jaar ten laste waarvan de gesubsidieerde lasten komen.

Investeringsubsidies

Wanneer sprake is van een bijdrage van derden in de aanschaf van activa, dan wordt de investering vooraleerst verminderd met deze bijdrage alvorens wordt overgegaan tot activering.

1.5 Grondslagen voor de opstelling van het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht wordt opgesteld volgens de indirecte methode. De inrichting is conform de indeling van het kasstroomoverzicht in XBRL. Ontvangen interest, betaalde interest en ontvangen dividenden worden opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

Transacties waarbij geen ruil van geldmiddelen plaatsvindt, waaronder financiële leasing, worden niet in het kasstroomoverzicht opgenomen. De betaling van de leasetermijnen uit hoofde van het financiële leasecontract wordt voor het gedeelte dat betrekking heeft op de aflossing als een uitgave uit financieringsactiviteiten aangemerkt en voor het gedeelte dat betrekking heeft op de interest als een uitgave uit operationele activiteiten.

1.6 Grondslagen waardering pensioenverplichtingen

Stichting Scholengroep Rijk van Nijmegen heeft een pensioenregeling bij pensioenuitvoerder ABP (bedrijfstakpensioenfonds). De regeling wordt gefinancierd door afdrachten aan pensioenuitvoerders, te weten het bedrijfstakpensioenfonds. De pensioenverplichtingen worden gewaardeerd volgens de "verplichtingen aan de pensioenuitvoerder benadering". In deze benadering wordt de aan de pensioenuitvoerder te betalen premies als last in de staat van baten en lasten verantwoord. Aan de hand van de uitvoeringsovereenkomst wordt beoordeeld of en zo ja welke verplichtingen naast de betaling van de jaarlijkse aan de pensioenuitvoerder verschuldigde premie op balansdatum bestaan. Deze additionele verplichtingen, waaronder eventuele verplichtingen uit herstelplannen van de pensioenuitvoerder, leiden tot een last voor de Scholengroep.

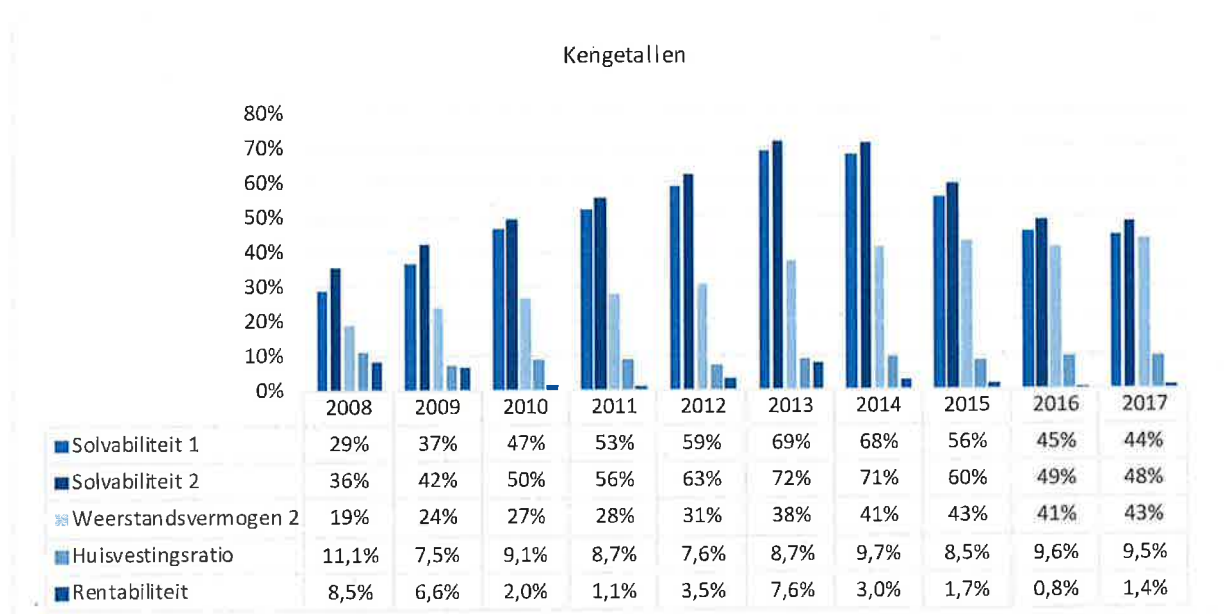
Ultimo 2017 waren er geen pensioenvorderingen en geen verplichtingen naast de betaling van de jaarlijkse aan de pensioenuitvoerder verschuldigde premie. De pensioenrechten worden jaarlijks geïndexeerd, indien en voor zover de dekkingsgraad van het pensioenfonds (het vermogen van het pensioenfonds gedeeld door haar financiële verplichtingen) dit toelaat. De dekkingsgraad ultimo 2017 bedroeg 104,4%.

2 Analyse van de jaarrekening

2.1 Analyse van de balans

2.1.1 Algemeen

Een integrale analyse van de kengetallen over meerdere jaren levert een goed inzicht op over de financiële positie en de ontwikkeling daarvan. In hun onderlinge samenhang zijn Solvabiliteit, Liquiditeit en Rentabiliteit de drie belangrijkste kengetallen. Het financieel beleid van de Scholengroep is er op gericht deze kengetallen structureel en langjarig op het gewenste niveau te houden. In onderstaand overzicht zijn de kengetallen opgenomen in meerjarig perspectief. In onderdeel 2.5 is een beschrijving opgenomen van de betekenis en berekeningswijze van de kengetallen.

2.1.2 Kengetallen

Solvabiliteit

De signaalwaarde die de Inspectie hanteert is een ondergrens van 30% voor het kengetal Solvabiliteit 2. De daling van de afgelopen jaren is het gevolg van het feit dat Lang Vreemd Vermogen is aangetrokken ten behoeve van de financiering van diverse investeringen.

Huisvestingsratio

De Inspectie hanteert een signaalwaarde van 10%. Dit kengetal bevindt zich onder deze waarde.

Weerstandsvermogen

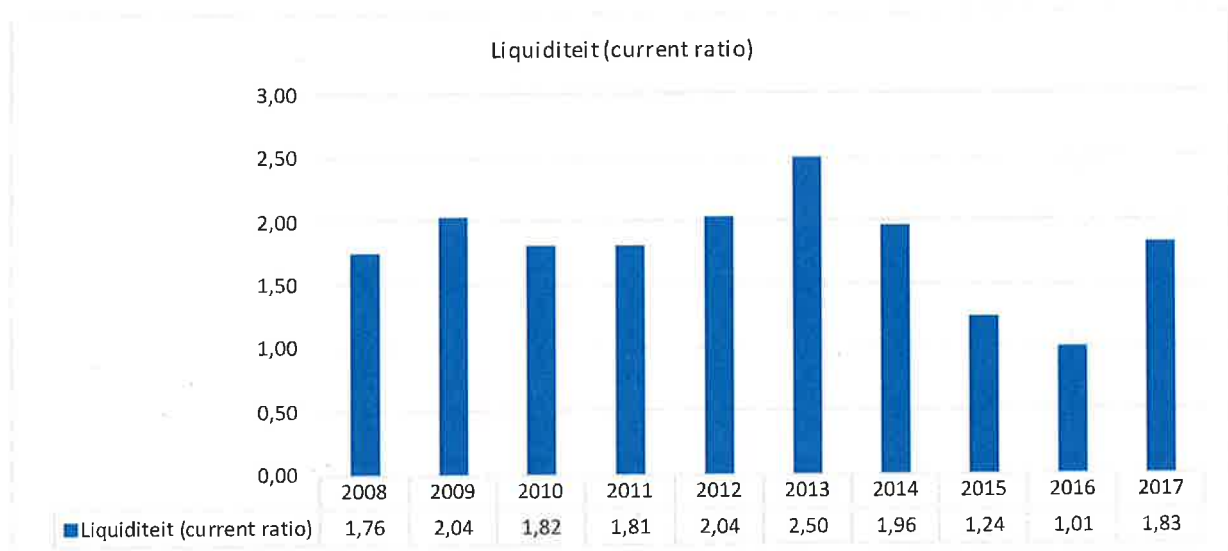
De Inspectie hanteert een signaalwaarde van 5% voor weerstandsvermogen 2. Een ondergrens van 5% is laag, zeker in onze situatie waarin sprake is van doorgedecentraliseerde huisvesting. Het weerstandsvermogen van de Scholengroep is solide en bevindt zich reeds jaren boven deze signaalwaarde.

Rentabiliteit

De signaalwaarden die de Inspectie hanteert zijn als volgt: 1-jarig niet lager dan -10%, 2-jarig niet lager dan -5% en 3-jarig niet lager dan 0%. Dit houdt dat er in enig jaar sprake mag zijn van een negatieve rentabiliteit, echter dat mag zich niet langer voordoen dan drie jaren. De rentabiliteit van de Scholengroep is de afgelopen jaren afgenomen vanwege de daling in leerlingaantallen. Daardoor is de exploitatie van scholen onder druk komen te staan doordat opbrengsten dalen als gevolg dalende leerlingaantallen. Tot op heden heeft de Scholengroep deze druk goed weerstaan en is de rentabiliteit altijd positief geweest.

Liquiditeit (current ratio)

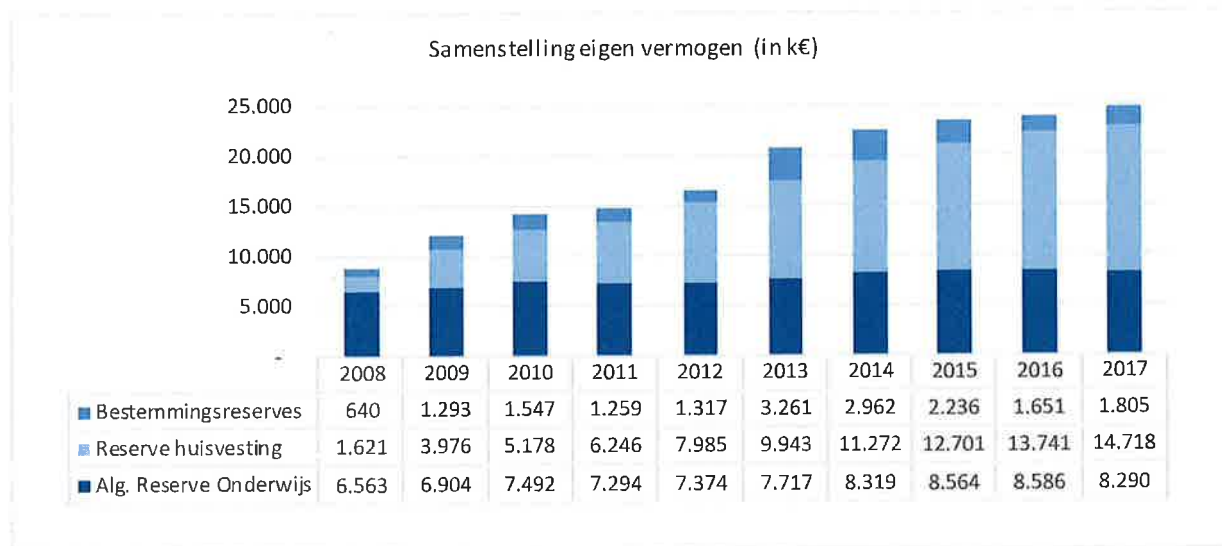
De Inspectie hanteert een signaalwaarde van minimaal 0,75. De liquiditeit bij de Scholengroep is de laatste jaren afgenomen als gevolg van investeringen in nieuw- en verbouw van diverse schoolgebouwen, maar is het afgelopen jaar weer toegenomen.

2.1.3 Ontwikkeling Eigen Vermogen

Algemene reserve Onderwijs

De Algemene reserve Onderwijs is de afgelopen jaren gegroeid naar zo'n 8,3 mln. Dat is een vrij stabiel beeld en geeft aan dat er sprake is van een evenwichtige bedrijfsvoering. Van belang is dat het eigen vermogen niet tot stand komt door dotaties vanuit de exploitatie (resultaatbepaling) maar door bestemming van het resultaat (resultaatbestemming). De toevoeging of onttrekking aan deze reserve is de sluitpost van de exploitatie.

Algemene reserve Huisvesting

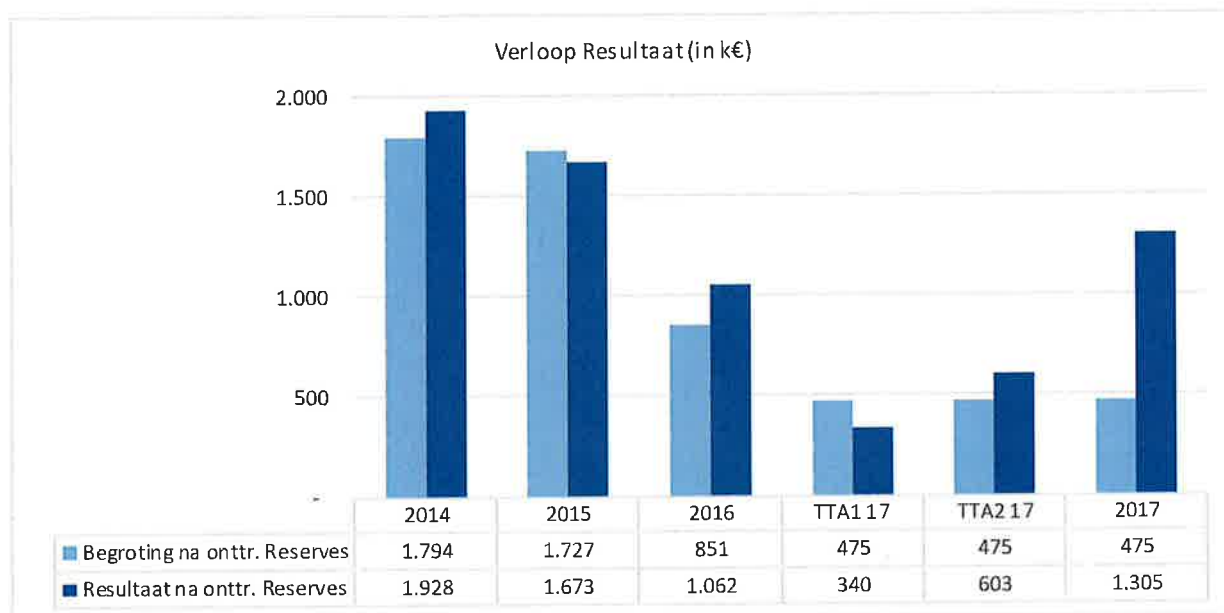
Deze reserve is in de jaren tot en met 2017 gestaag gegroeid. De reserve zal op termijn stabiliseren, aangezien de afschrijvingslasten van de investeringen in nieuw- en verbouwprojecten ten laste van het huisvestingresultaat worden gebracht. Dat drukt het resultaat op huisvesting en daarmee ook de groei van deze reserve. De functie van de huisvestingsreserve moet vooral gezien worden in samenhang met het Lang Vreemd Vermogen als zijnde financieringsdekking voor de Materiele Vaste Activa Gebouwen.

Bestemmingsreserves

Op de balans zijn een drietal bestemmingsreserves opgenomen, te weten: Bijzondere projecten, Egalisatie herfstakkoord en BAPO-kosten. Het gaat hier om bestedingsdoelen waarvoor niet volgens de begroting een reservering ten laste van de exploitatie gedaan kan worden, maar om binnen het eigen vermogen middelen te reserveren voor toekomstige specifieke doelen. Hiermee wordt inzicht verschaft in de doelen die met dit deel van het vermogen worden beoogd en welke ruimte er daarnaast resteert voor tegenvallers.

2.2 Analyse van de exploitatie en het resultaat

De financiële bedrijfsvoering van de Scholengroep Rijk van Nijmegen is goed. Er is sprake van een zorgvuldig administratief beheer en tweemaal per jaar vindt een tussentijdse afsluiting (TTA) plaats die de basis vormt voor een jaarprognose. Middels deze prognose worden directies en bestuur in staat gesteld om tijdig te kunnen bijsturen indien noodzakelijk.

In combinatie met het heldere en transparante begrotingsproces, met daarin een gedegen financiële doorkijk naar de komende jaren, heeft dat ertoe geleid dat we steeds beter in staat zijn om ontwikkelingen te voorzien en op een juiste manier te vertalen in de prognoses en de uitvoering daarvan in de praktijk. De afwijking van de realisatie ten opzichte van de begroting uitgedrukt in een percentage van de omzet lag de afgelopen jaren tussen 0% en 1,5%.

	2014	2015	2016	TTA1 17	TTA2 17	2017
Begroot resultaat voor ontr. Res.	1.150	764	291	36	36	36
Operationeel resultaat	1.631	948	477	-99	164	835
Verschil in % vd omzet	0,9%	0,3%	0,3%	-0,2%	0,2%	1,4%

Totaal resultaat € 834.748

In de begroting was een positief resultaat van +36 k€ voorzien voor onttrekking van reserves. Bij TTA 1 is de verwachting van dit resultaat bijgesteld naar -99 k€ en bij TTA 2 naar +164 k€. De grootste oorzaken van deze bijstellingen zijn de ontwikkeling van de leerlingaantallen als gevolg van de aanmeldingen 17/18 en de hoger dan verwachte compensatie van OCW voor de eenmalige uitkering in 2017 en de stijging van de pensioenlasten.

	Begroting	TTA1	TTA2	Realisatie	Rea vs Begr
Resultaat Onderwijs	-946	-1.081	-674	-142	804
Resultaat Huisvesting	982	982	838	977	-5
Operationeel resultaat SGRvN	36	-99	164	835	799
Onttrekking reserves	439	439	439	470	31
Te bestemmen resultaat SGRvN	475	340	603	1.305	830

Resultaat Huisvesting € 976.777

Dit resultaat wordt toegevoegd aan de Reserve Huisvesting. Deze reserve betreft gelden die gereserveerd worden voor renovatie- en nieuwbouw van de schoolgebouwen.

Resultaat Onderwijs € -142.029

Het uiteindelijke resultaat over 2017 is hoger dan werd verwacht bij TTA 2, mede doordat de tussentijdse prognoses vanuit het principe van voorzichtigheid zijn opgesteld. Dit principe houdt in dat kosten worden opgenomen zodra er enig vermoeden bestaat op uitstroom van middelen en dat baten pas worden opgenomen als de ontvangst van middelen daadwerkelijk definitief is.

2.3 Realisatie versus begroting

		2017 Realisatie (k€)	2017 Begroting (k€)	2017 Afwijking van begroting (k€)	2017 Realisatie t.o.v. Begroting (%)
Baten					
Rijksbijdragen	(1)	50.668	49.375	1.293	103 %
Overige overheidsbijdragen	(2)	3.905	3.748	157	104 %
Lesgelden	(3)	1.453	1.476	-23	98 %
Overige baten	(4)	1.214	977	237	124 %
totaal baten		57.240	55.576	1.664	103 %
Lasten					
Personele lasten	(5)	43.720	42.822	899	102 %
Afschrijvingen	(6)	2.836	3.232	-396	88 %
Huisvestingslasten	(7)	3.684	3.406	279	108 %
Overige lasten	(8)	5.896	5.886	10	100 %
totaal lasten		56.136	55.345	791	101 %
Saldo baten en lasten		1.104	231	873	
Financiële baten en lasten	(9)	-269	-195	-74	138 %
Resultaat		835	36	799	

1 *Rijksbijdragen*: ruim 1,2 mln€ hoger door de hoger dan verwachte compensatie door OCW voor de gestegen pensioenpremie en loonkosten.

2 *Overige overheidsbijdragen*: ruim 157k€ hoger in verband met bijdragen van de gemeente Nijmegen voor Pontemcollege Streekweg en de doordecentralisatie.

3 *Opbrengsten Lesgelden*: deze lopen nagenoeg in de pas met de begroting en zijn in evenwicht met de kosten die voor leerlingactiviteiten zijn gemaakt.

4 *Overige Baten*: 221k€ hoger dan begroot door hogere huuropbrengst en doordat er meer docenten

gedetacheerd zijn geweest. Daarnaast zijn er op diverse kleinere posten meer opbrengsten gerealiseerd

5 Personele Lasten: 3% hoger dan begroot. De hogere kosten worden met name veroorzaakt door de gestegen pensioenpremie en de eenmalige uitkering waar ook een compensatie vanuit OCW tegenover staat. Verder zijn de kosten hoger dan begroot vanwege inhuur van uitzendkrachten, een hogere bijdrage aan werkloosheidslasten, hogere dotatie aan de Voorziening personeel ten gevolge van het Persoonlijk Budget en de nieuw gevormde voorziening WW en WW+.

6 Afschrijvingen: lager dan begroot aangezien afschrijvingen van de nieuwbouw lager uitvallen dan verwacht en vanwege het feit dat een vervangingsinvestering voor laptops pas in 2018 wordt gedaan.

7 Huisvestingslasten: zijn hoger dan begroot vanwege hogere aanslagen voor de OZB, diverse functionele aanpassingen en door hogere schoonmaakkosten.

8 Overige lasten: zijn nagenoeg gelijk aan de begroting.

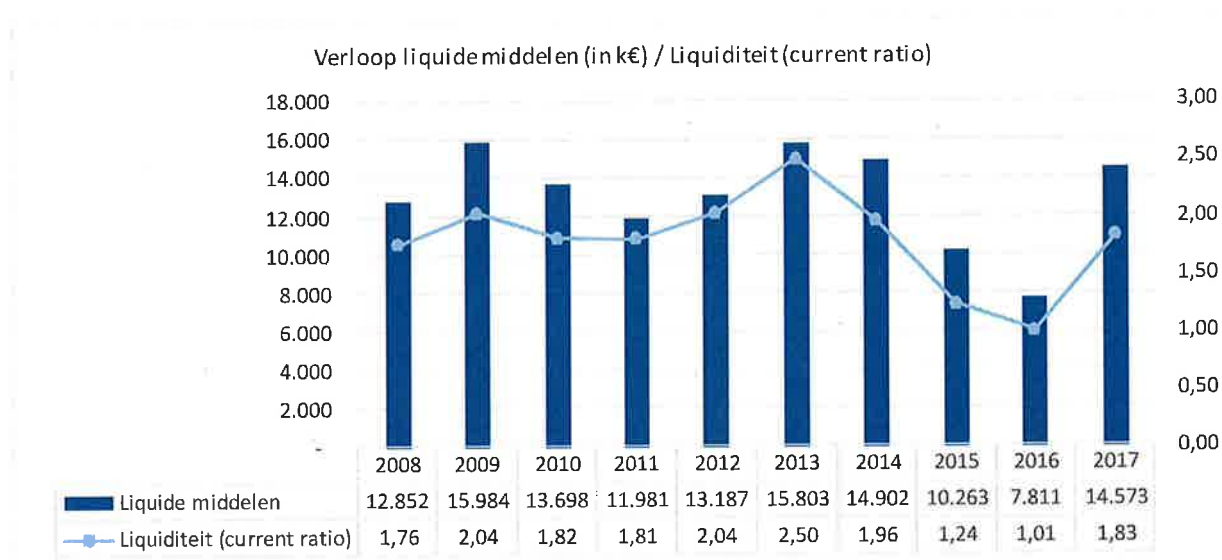
9 Financiële lasten: zijn hoger dan begroot vanwege het feit dat bij de begroting een andere berekeningssystematiek is gehanteerd. In de eerste tussentijdse rapportage is dit aangepast.

2.4 Analyse van de kasstroom

De liquiditeitspositie is de afgelopen jaren afgenomen in verband met diverse nieuw- en verbouwprojecten. Deze projecten zijn voor een deel gefinancierd met vreemd vermogen. Een deel hiervan is gefinancierd met eigen liquide middelen en dat is terug te zien in onderstaande grafiek. In 2017 is de liquiditeitspositie weer toegenomen.

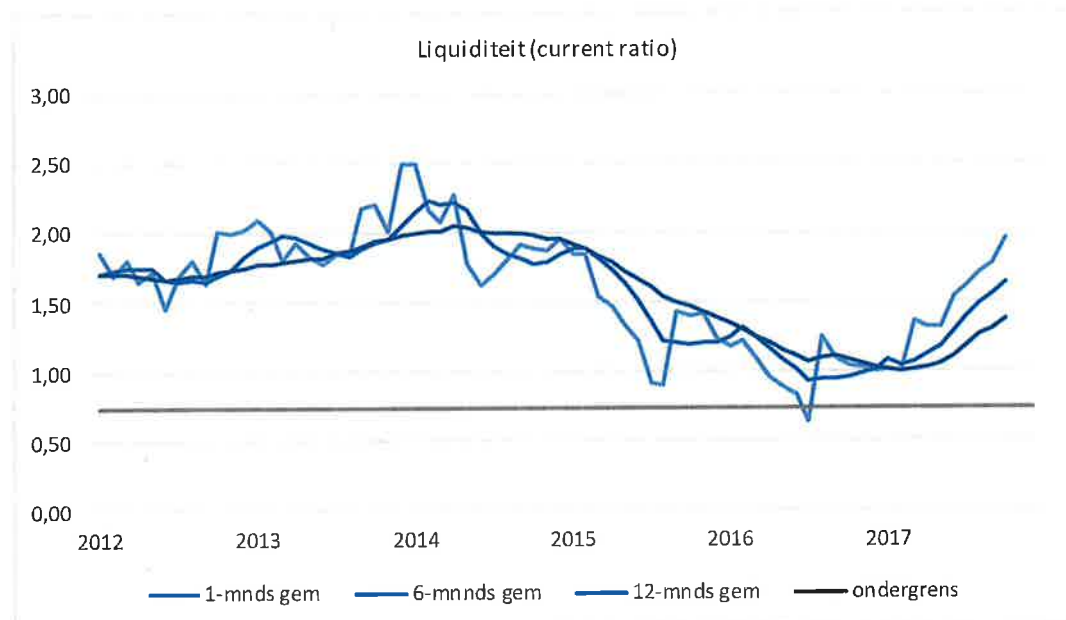
Cashflow

In 2017 is de cashflow € 6.762.618 positief en daarmee is de liquiditeitspositie weer toegenomen. De positieve cashflow is veroorzaakt doordat nieuw- en verbouwprojecten zijn afgerond en er weer sprake is van een reguliere geldstroom. Het verbouwproject van het Rijks is nog aanstaande en heeft nog niet tot uitstroom van liquide middelen geleid. Op dit moment wordt geïnventariseerd in welke mate een aanvullende financiering voor dit bouwproject nodig is.

Verloop Liquiditeit

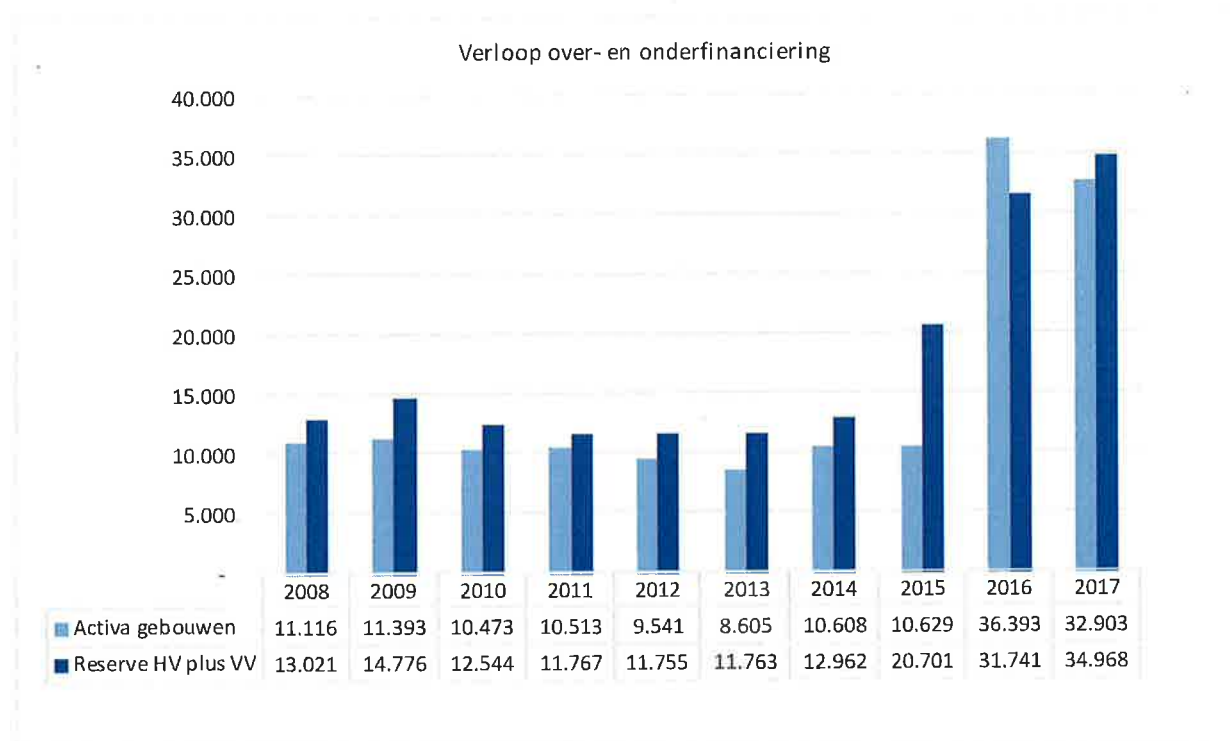
In de hierna volgende grafiek is het verloop van de liquiditeit van de laatste zes jaren opgenomen met inbegrip van het 6-maands- en 12-maands gemiddelde. Dit geeft een beeld van het verloop van de liquide middelen binnen een jaar en tevens over langere tijd.

Over- en onderfinanciering

Indien de waarde van de MVA-Gebouwen lager of hoger is dan de waarde van de Reservering Huisvesting en de Langlopende schulden gezamenlijk, is er sprake van over-/onderfinanciering. Wanneer de waarde van de MVA-Gebouwen hoger is dan de genoemde dekking op de passiefzijde is er sprake van onderfinanciering.

In onderstaande grafiek is het verloop van de over- en onderfinanciering weergegeven. De onderfinanciering in 2016 heeft zich vertaald in afname van liquide middelen in datzelfde jaar. In 2017 was weer sprake van overfinanciering en dat vertaalde zich in een toename van de liquide middelen. Beide ontwikkelingen zijn mooi terug te zien in vorenstaande grafiek met het verloop van de liquiditeit.

2.5 Uitleg en berekening van de kengetallen

Solvabiliteit 1 en 2

$$\text{Solvabiliteit 1} = [\text{Eigen vermogen}] / [\text{Totaal vermogen}]$$

$$\text{Solvabiliteit 2} = [\text{Eigen vermogen} + \text{Voorzieningen}] / [\text{Totaal vermogen}]$$

Dit kengetal geeft aan op welke wijze de bezittingen, die op de actiefzijde van de balans staan, zijn gefinancierd: met eigen vermogen en/of met vreemd vermogen. Hoe lager de solvabiliteit is, des te groter is het risico dat de vermogensverstrekkers hun vermogen deels of geheel verloren zien gaan. Een slechte solvabiliteit bemoeilijkt daarom het vinden van nieuwe vermogensverstrekkers.

Liquiditeit (current ratio)

$$\text{Liquiditeit (current ratio)} = [\text{Vlottende activa}] / [\text{Kortlopende schulden}]$$

De liquiditeitsratio geeft aan in welke mate de instelling aan haar verplichtingen op korte termijn kan voldoen. Een liquiditeit groter dan 1 is goed, omdat dan tegenover de binnenkort vervallende schulden van de instelling ten minste evenveel liquide middelen staan; de instelling hoeft geen vaste activa om te zetten in liquide middelen, dan wel extra financieringen aan te gaan om aan haar verplichtingen op korte termijn te kunnen voldoen.

Huisvestingsratio

$$\text{Huisvestingsratio} = [\text{Huisvestingslasten} + \text{afschrijving gebouwen en terreinen}] / [\text{Totale lasten}]$$

Deze ratio geeft de mate weer van de huisvestingslasten ten opzichte van de totale lasten en geeft daarmee aan welk percentage van de lasten wordt besteed aan huisvesting. De inspectie hanteert een signaalgrens van 10%.

Weerstandsvermogen 1 en 2

$$\text{Weerstandsvermogen 1} = [\text{Algemene reserve}] / [\text{Totale baten}]$$

$$\text{Weerstandsvermogen 2} = [\text{Eigen vermogen}] / [\text{Totale baten}]$$

Het weerstandsvermogen is een ratio die aangeeft in hoeverre een organisatie eventuele calamiteiten financieel op kan vangen. Door een weerstandsvermogen te hanteren voorkomt een organisatie dat het meteen in financiële problemen komt bij een calamiteit. Een ondergrens van 5% is laag, zeker in een situatie waarin sprake is van doorgedecentraliseerde huisvesting.

Rentabiliteit

$$\text{Rentabiliteit} = [\text{Resultaat uit gewone bedrijfsvoering}] / [\text{totale baten uit gewone bedrijfsvoering}] \times 100\%$$

Deze ratio geeft aan in welke mate de organisatie een positief resultaat op de exploitatie behaalt. Een effectieve en doelmatige allocatie van middelen moet er voor zorgen dat de rentabiliteit in ieder geval positief is. Een te hoge rentabiliteit kan er echter weer op wijzen dat er middelen 'opgepot' worden in plaats van dat ze besteed worden aan het Onderwijs. Daarom hanteert de Inspectie een wenselijk interval van 0% - 5% waarbinnen de rentabiliteit zich moet bewegen.

Cashflow

De cashflow (kasstroom) geeft aan hoeveel feitelijke liquide middelen in- en uitgestroomd zijn in enig boekjaar. Als de uitgaven de ontvangsten overtreffen, wordt van een negatieve kasstroom gesproken. Als de ontvangsten groter zijn dan de uitgaven, wordt over een positieve kasstroom gesproken.

3 Balans per 31-12-2017 (na resultaatbestemming)

		31-12-2017 €	31-12-2016 €
ACTIVA			
Vaste activa			
1.2	Materiële vaste activa	<u>40.227.156</u>	<u>43.762.062</u>
		40.227.156	43.762.062
Vlottende activa			
1.5	Vorderingen	<u>1.097.372</u>	<u>1.146.856</u>
1.7	Liquide middelen	<u>14.573.883</u>	<u>7.811.265</u>
		15.671.254	8.958.121
TOTAAL ACTIVA		<u>55.898.410</u>	<u>52.720.183</u>
PASSIVA			
Eigen vermogen			
2.1	Eigen vermogen	<u>24.813.182</u>	<u>23.978.434</u>
		24.813.182	23.978.434
Vreemd vermogen			
2.2	Voorzieningen	<u>2.285.445</u>	<u>1.852.399</u>
2.3	Langlopende schulden	<u>20.250.000</u>	<u>18.000.000</u>
2.4	Kortlopende schulden	<u>8.549.784</u>	<u>8.889.350</u>
		31.085.229	28.741.749
TOTAAL PASSIVA		<u>55.898.410</u>	<u>52.720.183</u>

4 Staat van baten en lasten over 2017

		2017 €	2017 begroot	2016 €
Baten				
3.1	Rijksbijdragen	50.668.251	49.375.321	51.201.266
3.2	Overige overheidsbijdragen en -subsidies	3.905.278	3.748.190	4.062.036
3.3	Lesgelden	1.453.145	1.476.000	1.347.553
3.5	Overige baten	1.213.548	976.500	1.226.792
	totaal baten	57.240.223	55.576.011	57.837.647
Lasten				
4.1	Personele lasten	43.720.492	42.821.906	44.515.808
4.2	Afschrijvingen	2.835.878	3.231.536	2.429.655
4.3	Huisvestingslasten	3.684.156	3.405.600	4.275.213
4.4	Overige lasten	5.895.739	5.885.969	5.973.068
	totaal lasten	56.136.265	55.345.011	57.193.744
	Saldo baten en lasten	1.103.958	231.000	643.903
5	Financiële baten en lasten	-269.210	-195.000	-166.700
	Resultaat	834.748	36.000	477.203
Uitsplitsing van het resultaat:				
	Resultaat onderwijs	-142.029	-946.000	-563.226
	Resultaat huisvesting	976.777	982.000	1.040.430

5 Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode.

Kasstroom uit operationele activiteiten	2017	2016
Saldo baten en lasten	1.103.957	643.903
aanpassingen voor:		
- afschrijvingen	2.835.878	2.429.655
- mutaties voorzieningen	<u>433.046</u>	<u>297.251</u>
	3.268.924	2.726.906
veranderingen in vlottende middelen		
- vorderingen	49.484	-348.416
- schulden	<u>-415.002</u>	<u>-137.442</u>
	-365.518	-485.858
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	4.007.363	2.884.951
Ontvangen rente	1.024	0
Betaalde rente	<u>194.799</u>	<u>57.489</u>
	-193.775	-57.489
totaal kasstroom uit operationele activiteiten	3.813.588	2.827.462
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings in vaste activa	2.783.023	31.530.121
Desinvesterings in vaste activa	<u>3.482.052</u>	<u>16.250.938</u>
totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten	699.029	-15.279.183
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Toename langlopende schulden	3.000.000	10.000.000
Aflossing langlopende schulden	<u>750.000</u>	<u>0</u>
totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten	2.250.000	10.000.000
Mutatie geldmiddelen	<u>6.762.617</u>	<u>-2.451.721</u>
Saldo per 1 januari	7.811.264	10.262.985
Saldo per 31 december	<u>14.573.881</u>	<u>7.811.264</u>
Mutatie geldmiddelen	<u>6.762.617</u>	<u>-2.451.721</u>

6 Toelichting op de balans

1.1 Materiële vaste activa

De mutaties in de materiële vaste activa in het boekjaar 2017 zijn hieronder samengevat:

	Gebouwen en terreinen €	Inventaris en apparatuur €	In uitvoering en vooruitbetalingen €	Totaal €
Aanschafwaarde	45.174.320	15.179.376	540.041	60.893.737
Cumulatieve afschrijving	-8.780.987	-8.350.688	0	-17.131.675
Boekwaarde begin	36.393.333	6.828.688	540.041	43.762.062
Investerings	1.376.254	643.848	762.921	2.783.023
Desinvesteringen	-2.847.000	-1.911.917	-495.666	-5.254.583
Afschrijvingen	-1.621.978	-1.213.900	0	-2.835.878
Afschrijvingen desinvesteringen	0	1.772.532	0	1.772.532
Overige mutaties	-397.020	397.020	0	0
Mutaties boekwaarde	-3.489.744	-312.417	267.255	-3.534.906
Aanschafwaarde	43.306.554	14.308.327	807.296	58.422.177
Cumulatieve afschrijving	10.402.965	7.792.056	0	18.195.021
Boekwaarde einde	32.903.589	6.516.271	807.296	40.227.156

De post Overige mutaties is een correctie van activa gebouwen naar activa inventaris inzake de afronding van de verbouwing van NSG Groenewoud.

1.2 WOZ en verzekerde waarde

Gebouwen en terreinen	Opm.	WOZ-waarde	Peildatum	Verzekerde waarde peildatum 31-12-2017
Berg en Dalseweg 207	2	17.540.000	1-1-2016	16.092.495
Goffertweg 20	1	8.078.000	1-1-2016	17.210.282
Akkerlaan 19		895.000	1-1-2017	1.286.242
Malderburchtstraat 11-15	1	6.934.000	1-1-2016	15.508.307
Malderburchtstraat 13	1	227.000	1-1-2016	
Hatertseweg 404		4.209.000	1-1-2017	8.548.800
Singel 124 (Molenhoek)		1.463.000	1-1-2017	5.074.565
Heijendaalseweg 45		1.538.000	1-1-2017	4.260.999
Van Cranenborchstraat 7	3	5.107.000	1-1-2015	15.638.497
Schlatmaekerstraat 10		1.295.000	1-1-2017	2.294.497
Van Haapstraat 4	1	204.000	1-1-2016	277.132
Totaal		47.490.000		86.191.816

Opmerkingen

1 Op dit moment zijn nog niet alle WOZ-beschikkingen van de Gemeente Nijmegen ontvangen met de peildatum 01-01-2017. In die gevallen zijn de beschikkingen uit 2017 gehanteerd met peildatum 01-01-2016.

2 Tegen de bepaling van deze WOZ-waarde loopt een bezwaarprocedure.

3 Voor het adres Van Cranenborchstraat 7 is nog geen nieuwe WOZ-beschikking ontvangen. De laatste beschikking is uit 2016 met peildatum 1-1-2015. Dit in verband met de nieuwbouw/verbouw.

NB: de Scholengroep is voornemens om in 2018/2019 een nieuwe taxatieronde van alle gebouwen te laten uitvoeren.

1.3 Vorderingen

	31-12-2017 €	31-12-2016 €
1.5.1 Debiteuren	248.563	340.762
1.5.7 Overige vorderingen	153.150	549.493
1.5.8 Overlopende activa	724.734	305.935
1.5.9 Af: voorziening wegens oninbaarheid	-29.074	-49.333
	<u>1.097.372</u>	<u>1.146.856</u>

De vorderingen en overlopende activa hebben een resterende looptijd < 1 jaar. In de post overige vorderingen is € 4k opgenomen als nog te ontvangen van het UWV. Tevens is € 17k opgenomen als nog te ontvangen voor de subsidie Lerarenbeurs.

1.4 Liquide middelen

	31-12-2017 €	31-12-2016 €
1.7.1 Kasmiddelen	10.214	9.162
1.7.2 Tegoeden op bankrekeningen	492.873	110.264
1.7.3 Schatkistbankieren	14.070.796	7.691.839
	<u>14.573.883</u>	<u>7.811.265</u>

De liquide middelen zijn toegenomen vanwege het feit dat de bouwprojecten zijn afgerond en er weer sprake is van reguliere geldstromen.

2.1 Eigen vermogen

	Algemene reserve onderwijs	Algemene reserve huisvesting	Bestemmings reserve bijzondere projecten	Bestemmings reserve egalisatie	Bestemmings reserve BAPO verlof	Totaal
	€	€	€	€	€	€
Stand op 1-1-2017	8.585.915	13.741.516	717.003	673.678	260.321	23.978.434
Dotatie uit resultaat	-295.918	976.743	-116.766	330.165	-59.476	834.748
Stand op 31-12-2017	8.289.997	14.718.260	600.237	1.003.843	200.845	24.813.182

Aan de Algemene reserve onderwijs is in 2017 een deel onttrokken ter dekking van het negatieve resultaat.

De Algemene reserve huisvesting betreft de optelling van resultaten die vanaf 2008 zijn gemaakt met betrekking tot de huisvestingsactiviteiten binnen de Scholengroep. Tot op heden zijn de resultaten positief. In 2017 wordt het gehele resultaat op huisvesting gedoteerd aan deze reserve.

De Bestemmingsreserve bijzondere projecten wordt op peil gehouden. De onttrekking van 316k€ wordt gecompenseerd door een dotatie van 200 k€ vanuit het resultaat 2017. Per saldo bedraagt de mutatie 116k € negatief.

De Bestemmingsreserve egalisatie is een reserve die een aantal schoollocaties naar eigen inzicht kunnen aanwenden. De herkomst van deze middelen is tweeledig. Ten eerste wordt deze reserve gevuld door een gecumuleerd exploitatiesaldo: binnen de Scholengroep is er de afspraak dat een aantal locaties 50% van een positief schoolresultaat mogen reserveren voor latere jaren. De andere 50% wordt toegevoegd aan de Algemene reserve onderwijs. Ten tweede zijn de eenmalige gelden vanuit het Herfstakkoord 2013 voor 100% in deze bestemmingsreserve 'geparkeerd'. Een aantal scholen kunnen zodoende deze gelden aanwenden voor het onderwijs op het moment dat het de school het beste past. Voor 2017 betekent dat er per saldo een dotatie aan deze reserve plaats vindt van 330k€.

De Bestemmingsreserve BAPO verlof is gevormd toen de BAPO voorziening voor gespaarde BAPO rechten opgeheven moest worden. Deze reserve wordt jaarlijks kleiner naarmate de gespaarde BAPO rechten worden opgenomen of vervallen. Er worden geen rechten meer opgebouwd. Binnen 5 - 10 jaar zal deze reserve tot 0 zijn gereduceerd.

2.2 Voorzieningen

2.2.1 Personeelsvoorzieningen

	Voorziening jubilea	Voorziening spaarverlof	Voorziening pers. budget	Voorziening WW en WW+	Totaal
	€	€	€	€	€
Stand op 1-1-2017	470.436	675.425	706.538	0	1.852.399
Dotaties	46.958	117.815	270.692	248.981	684.446
Onttrekkingen	-57.603	-87.100	-92.516	0	-237.219
Vrijval	-23.707	-1.250	0	0	-24.957
Rentemutaties	10.776	0	0	0	10.776
Stand op 31-12-2017	446.860	704.890	884.714	248.981	2.285.445
waarvan					
< 1 jaar	21.079	198.630	132.707	0	352.416
1-5 jaar	127.734	455.835	221.179	74.694	879.442
> 5 jaar	298.047	50.425	530.828	174.287	1.053.587
Totaal	446.860	704.890	884.714	248.981	2.285.445

In de grondslagen voor de waardering is een nadere toelichting opgenomen over het ontstaan en de opbouw van de voorzieningen.

2.3 Langlopende schulden

	Stand per 1-1-2017	Aangevane leningen	Aflossing volgend boekjaar naar kort vreemd vermogen	Stand per 31-12-2017	Looptijd 1-5 jaar	Looptijd > 5 jaar
2.3.3 Schatkistbankieren	18.000.000	3.000.000	750.000	20.250.000	3.000.000	17.250.000
	18.000.000	3.000.000	750.000	20.250.000	3.000.000	17.250.000

In 2015 is een nieuwe lening afgesloten voor 21 mln€ tegen een vaste rente van 1,33% met een looptijd van 30 jaar. Deze lening wordt in een viertal tranches opgenomen. In 2017 is de laatste tranche ad 3 mln€ opgenomen. De eerste aflossing ad 750k€ zal in 2018 plaatsvinden en dat leningdeel is derhalve opgenomen onder de kortlopende schulden. De garantstelling voor deze lening vindt plaats door een gemeentegarantie van de gemeente Nijmegen.

2.4 Kortlopende schulden

	2017 €	2016 €
2.4.1 Kredietinstellingen	750.000	0
2.4.3 Crediteuren	993.836	2.633.878
2.4.7 Belastingen en premies sociale verzekeringen	1.799.995	1.802.382
2.4.8 Schulden terzake van pensioenen	501.712	429.922
Vooruitontvangen subs OCW niet geoormerkt	435.415	509.004
Vooruitontvangen termijnen	1.074.473	1.015.969
Vooruit ontvangen investeringssubsidies	55.575	69.575
Vakantiegeld en -dagen	1.263.967	1.272.221
Te betalen bindingstoelage	116.691	115.825
Overige	<u>1.558.120</u>	<u>1.040.575</u>
2.4.10 Overlopende passiva	<u>4.504.241</u>	<u>4.023.168</u>
	<u>8.549.784</u>	<u>8.889.350</u>

Post 2.4.3 De daling van het saldo Crediteuren komt voornamelijk doordat de bouwprojecten zijn afgerond en er weer sprake is van een reguliere geldstroom.

In de Overlopende Passiva is bij Overige een post ad € 211.197 opgenomen als te betalen intrest op de langlopende lening.

7 Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Meerjarige contracten

Binnen de scholengroep zijn de volgende collectieve, meerjarige contracten aangegaan:

Kopieerapparatuur

Voor alle locaties is een mantelcontract afgesloten voor de huur van kopieerapparatuur en printers bij Ricoh. Het contract loopt tot 1 juli 2019. In totaal wordt jaarlijks een bedrag van € 184.000 voor de huur en onderhoud van de apparatuur betaald.

Kantoorhuur

De kantoorruimte van het bestuursbureau wordt gehuurd van de Radboud Universiteit voor een maandelijks huurbedrag van € 7.944. Het contract loopt tot en met 31 maart 2021 en kent een opzegtermijn van zes maanden.

Schoonmaak

Er is voor een aantal locaties een contract afgesloten met CSU voor de schoonmaak van de verschillende gebouwen. Het totaal van de contractwaarden is € 374.000 per jaar (inclusief btw). Dit initiële contract liep tot 1 april 2017. Aan dit contract zijn twee zogenaamde optie jaren verbonden waarin het contract onder dezelfde voorwaarden voortgezet kan worden. In 2017 is het eerste optiejaar gelicht en daarmee is het contract verlengd met 1 jaar. In 2018 vindt er een Europese Aanbesteding voor dit onderdeel plaats.

Gebouwen

In 2008 heeft de Gemeente Nijmegen het economisch claimrecht van alle schoolgebouwen overgedragen aan de Scholengroep. Daarbij heeft het bevoegd gezag aan de gemeente een voorkeursrecht van koop verleend ten aanzien van alle terreinen en gebouwen waarvoor deze overdracht heeft plaatsgevonden en voorts onherroepelijk en tevens bij voorbaat ten aanzien van alle terreinen en gebouwen die het bevoegd gezag overigens toevoegt aan de onderwijsbestemming en daartoe in eigendom verwerft. Anderzijds geldt voor de gemeente ook een verplichting tot aankoop. Daarbij is de gemeente verplicht om minimaal de WOZ-waarde als koopprijs te betalen.

Vordering Ministerie OCW

Op grond van de Regeling "Onvoorziene gevallen bij invoering vereenvoudiging bekostiging voortgezet onderwijs" (kenmerk WJZ-2005/54063802) heeft de Scholengroep, in het geval dat zich de in deze regeling beschreven situatie voordoet, een vordering op het Ministerie van OCW. De nominale waarde van deze vordering bedraagt € 2.842.215.

Kredietfaciliteit

De Scholengroep heeft een kredietfaciliteit bij de Rabobank van € 3.700.000 ten behoeve van de dagelijkse saldering met de rekening bij het Ministerie van Financiën.

8 Toelichting op de Staat van Baten en Lasten

3.1 Rijksbijdragen

	2017 €	2017 begroot	2016 €
3.1.1 Rijksbijdragen OCW	43.122.847	44.207.724	44.748.460
3.1.2 Overige subsidies OCW	6.900.427	4.606.598	5.876.700
3.1.3 Ontvangen doorbetalingen Rijksbijdrage SWV	644.977	561.000	576.106
	50.668.251	49.375.321	51.201.266

uitsplitsing

3.1.2.2 Niet-geoormerkte subsidies OCW	6.886.427	4.591.598	5.860.888
3.1.2.3 Toerekening investeringssubsidies OCW	14.000	15.000	15.812
Overige subsidies OCW	6.900.427	4.606.598	5.876.700

Er heeft een verschuiving in rubricering plaatsgehad met betrekking tot de opbrengsten van onderwijs voor nieuwkomers van Rijksbijdragen OCW naar Overige subsidies OCW. Verder zijn de Rijksbijdragen OCW en Overige subsidies OCW hoger dan de begroting vanwege de hoger dan verwachte compensatie van OCW ter dekking van de gestegen pensioenpremie en loonkosten.

3.2 Overige overheidsbijdragen en -subsidies

	2017 €	2017 begroot	2016 €
3.2.1 Vergoeding doordecentralisatie	3.549.685	3.492.000	3.635.506
3.2.2 Overige overheidsbijdragen en -subsidies	355.593	256.190	426.530
	3.905.278	3.748.190	4.062.036

De Overige overheidsbijdragen zijn in 2017 lager dan in 2016. Deze post bestaat onder andere uit de bijdrage van Gemeente Nijmegen voor onderwijsleerpakketten voor het Pontem College Streekweg (onderwijs voor nieuwkomers) en hangt daardoor samen aan het aantal nieuwkomers dat onderwijs volgt op het Pontem College.

3.3 Lesgelden

	2017 €	2017 begroot	2016 €
3.3.1.1 Doorberekende leermiddelen	17.899	22.000	20.984
3.3.1.2 Bijdrage leermiddelen algemeen	92.876	90.000	39.906
3.3.1.3 Doorberekende leerlingactiviteiten	1.152.010	1.166.000	1.100.668
3.3.1.4 TTO	190.361	198.000	185.995
	1.453.145	1.476.000	1.347.553

De opbrengst van lesgelden is in lijn met de begroting.

3.5 Overige baten

	2017 €	2017 begroot	2016 €
3.5.1 Verhuur gebouwen	81.548	58.000	83.445
3.5.2 Detachering personeel	239.715	191.000	248.932
3.5.5 Ouderbijdragen	247.209	235.000	285.112
3.5.6 Kantine	54.257	58.000	50.800
3.5.7 Overige	590.820	434.500	558.503
	1.213.548	976.500	1.226.792

De overige opbrengsten komen ongeveer 221k hoger uit dan begroot. Dit wordt grotendeels verklaard door hogere huuropbrengst en doordat er meer docenten gedetacheerd zijn geweest. Daarnaast zijn er op diverse kleinere posten meer opbrengsten gerealiseerd.

4.1 Personeelslasten

	2017 €	2017 begroot	2016 €
4.1.1 Lonen en salarissen	38.920.980	38.095.199	39.042.044
4.1.2 Overige personele lasten	4.973.809	4.726.707	5.718.719
4.1.3 Uitkeringen	-174.297	0	-244.955
	<u>43.720.492</u>	<u>42.821.906</u>	<u>44.515.808</u>

uitsplitsing

4.1.1.1 Bruto lonen en salarissen	30.581.315		31.330.231
4.1.1.2 Sociale lasten	3.857.688		3.900.845
4.1.1.3 Pensioenpremies	4.481.977		3.810.968
Lonen en salarissen	<u>38.920.980</u>	<u>38.095.199</u>	<u>39.042.044</u>

uitsplitsing

4.1.2.1 Dotatie voorzieningen personeel	683.195	357.311	423.791
4.1.2.2 Personeel niet in loondienst	539.723	176.000	575.407
4.1.2.3 Nascholing	544.502	413.000	461.325
4.1.2.4 Werkzaamheden door derden	902.264	1.019.000	1.448.608
4.1.2.5 Doorbelasting Flexcollege/VAVO	948.810	834.000	1.154.692
4.1.2.6 Inhouding werkloosheidslasten	622.638	613.141	622.964
4.1.2.7 WGA verzekering en uitkeringen	41.890	158.751	170.615
4.1.2.8 Overig	690.787	1.155.504	861.318
Overige personele lasten	<u>4.973.809</u>	<u>4.726.707</u>	<u>5.718.719</u>

Het gemiddelde aantal ingezette fte's gedurende het boekjaar 2017 bedraagt 517. Het gemiddelde aantal ingezette fte's in 2016 bedroeg 529. In 2016 was nog sprake van een tijdelijke toename in formatie als gevolg van de Heumensoordschool. Verder is de daling in formatie het gevolg van een krimpende leerlingpopulatie.

De verhoging in de dotatie voorzieningen personeel komt grotendeels door de dotatie aan de in 2017 nieuw gevormde voorziening voor kosten WW en WW+.

4.2 Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa

	2017 €	2017 begroot	2016 €
4.2.2.1 Afschrijving gebouwen	1.621.978	1.698.000	1.205.874
4.2.2.2 Afschrijving inventaris en apparatuur	1.213.900	1.533.536	1.223.781
	2.835.878	3.231.536	2.429.655

De afschrijvingen zijn lager dan begroot en dat wordt deels verklaard doordat de afschrijvingen van de inventaris voor de nieuwbouw NSG Groenewoud lager uitvallen dan verwacht. Een ander feit dat bijdraagt aan de lagere afschrijvingslasten is dat er op de locatie Hatertseweg van het Rijks, in afwachting van de nieuwbouw, geen investeringen meer zijn gepleegd in 2017. Die waren nog wel voorzien in de begroting. Verder is een vervangingsinvestering voor laptops uitgesteld tot 2018.

4.3 Huisvestingslasten

	2017 €	2017 begroot	2016 €
4.3.1 Huur	255.295	260.000	498.540
4.3.2 Verzekeringen	79.038	95.000	75.971
4.3.3 Onderhoud	1.148.672	1.060.900	1.343.802
4.3.4 Energie en water	677.853	717.000	779.262
4.3.5 Schoonmaak	715.340	662.700	703.749
4.3.6 Heffingen	570.837	450.000	545.444
4.3.8 Overige	237.121	160.000	328.444
	3.684.156	3.405.600	4.275.213

De huisvestingslasten zijn hoger dan begroot. Deze lasten zijn in 2017 hoger als gevolg van hogere aanslagen voor de OZB (hogere WOZ-waarde gebouwen), diverse functionele aanpassingen en door hogere schoonmaakkosten.

4.4 Overige lasten

	2017 €	2017 begroot	2016 €
4.4.1 Administratie- en beheerslasten	952.320	819.150	952.543
4.4.2 Inventaris, apparatuur en leermiddelen	2.381.560	2.398.619	2.434.560
4.4.4 Overige	2.561.859	2.668.200	2.585.965
	5.895.739	5.885.969	5.973.068

uitsplitsing

4.4.4.1 Reproductie	215.561	241.500	225.897
4.4.4.2 ICT	618.564	638.250	579.412
4.4.4.3 Activiteiten	1.577.226	1.609.250	1.587.738
4.4.4.4 Kantinekosten	136.507	149.200	164.675
4.4.4.5 Overige instellingslasten	14.000	30.000	28.243
Overige	2.561.859	2.668.200	2.585.965

uitsplitsing accountantskosten

4.4.1.1 Controle jaarrekening	24.916	30.000	19.963
4.4.1.2 Ov.Controlewerkz.,i.c. bekostigingscontrole	9.274	0	8.067
4.4.1.3 Fiscale adviesdiensten	0	0	0
4.4.1.4 Overige niet-controle diensten	1.451	0	0
	35.641	30.000	28.030

De overige lasten zijn nagenoeg gelijk aan de begroting. De accountskosten van boekjaar 2016 zijn afgerekend met het toenmalige accountantsbureau.

5 Financiële baten en lasten

	2017 €	2017 begroot	2016 €
5.1 Rentebaten	1.024	0	0
5.5 Rentelasten (-/-)	270.234	195.000	166.700
	-269.210	-195.000	-166.700

De rentelasten 2017 zijn hoger dan begroot vanwege het feit dat bij de begroting een andere berekeningssystematiek is gehanteerd. In de prognose bij de eerste tussentijdse afsluiting is dit aangepast.

9 Model G: Verantwoording van subsidies

G1 Verantwoording van subsidies zonder verrekeningsclausule, beknopt

Omschrijving	Toewijzing Kenmerk	Toewijzing Datum	Bedrag van toewijzing	Ontvangen tm verslagjaar	Prestatie afgerond?
			Eur	Eur	
Samenw.Ler&Scholen	592797-1	18-12-2013	520.000	520.000	Ja
Lerenbeurs	774913-1	22-11-2016	61.972	61.972	Ja
Lerenbeurs	743634-1	22-11-2016	-3.147	-3.147	Ja
Lerenbeurs	775249-1	22-11-2016	12.027	12.027	Ja
Lerenbeurs	809638-1	21-2-2017	-3.006	-3.006	Ja
Lerenontw.fonds LOF	871226-1	20-1-2016	25.000	25.000	Ja
Lerenbeurs	851954-1	20-9-2017	58.503	58.503	Ja
Zij-instroom	811857-1	21-3-2017	20.000	20.000	Ja
Lerenbeurs	811797-1	21-3-2017	-3.006	-3.006	Ja
Lerenbeurs	862506-1	19-12-2017	6.171	6.171	Nee
Lerenbeurs	851882-1	20-9-2017	13.886	13.886	Nee
Lerenbeurs	852029-1	20-9-2017	27.259	27.259	Nee
Lerenbeurs	855184-1	20-10-2017	343	343	Nee
			736.002	736.002	

G1 Verantwoording van subsidies zonder verrekeningsclausule, uitgebreid

Omschrijving	Toewijzing Kenmerk	Toewijzing Datum	Bedrag van toewijzing	Ontvangen tm verslagjaar	Lasten tm vorig verslagjaar	Stand begin verslagjaar	Ontvangst in verslagjaar	Lasten in verslagjaar	Vrijval niet besteed in verslagjaar	Stand ultimo verslagjaar	Prestatie afgerond?
			Eur	Eur	Eur	Eur	Eur	Eur	Eur	Eur	
roosteren leraren	VRL17030	5-11-2017	198.400	0	0	0	41.333	12.960	0	28.373	Nee
			198.400	0	0	0	41.333	12.960	0	28.373	

10 Model E: Verbonden partijen

OVERIGE VERBONDEN PARTIJEN (minderheidsbelang en geen beslissende zeggenschap)

Naam	Juridische vorm 2017	Statutaire zetel	Code activi- teiten	EV 31-12- 2017 €	Resultaat 2017 €	Art 2:403 BW ja/nee	Deelname %	Consolidatie ja/nee
Samenwerkingsverband V(S)O Passend Onderwijs 2507 Nijmegen e.o.	Stichting	Nijmegen	4	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt

Code activiteiten: 1 contractonderwijs, 2 contractonderzoek, 3 onroerende zaken, 4 overige

11a Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen (WNT)

Op 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens (WNT) in werking getreden. De WNT is van toepassing op Scholengroep Rijk van Nijmegen. Het voor de Scholengroep Rijk van Nijmegen toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2017 € 141.000. Dit betreft het bezoldigingsmaximum voor onderwijs klasse D (12 punten). Dit maximum is gebaseerd op 6 punten voor het criterium 'Baten', 3 punten voor het criterium 'Aantal leerlingen' en 3 punten voor het criterium 'Gewogen aantal onderwijssoorten'.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a Leidinggevende topfunctionarissen, gewezen topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling.

2017			
		Bestuurder	2016
		Mevr. Y.S. Ulenaers bestuurder	Gegevens vorig verslagjaar
Functie	Van	01-01-2017	01-01-2016
	Tot en met	31-12-2017	31-12-2016
	Gewezen top-functionaris	nee	nee
	Fictieve dienstbetrekking	nee	nee
	Ingangsdatum	01-09-2015	01-09-2015
	Omvang dienst-verband in fte	1,00	1,00
Bezoldiging	Beloning plus belastbare	122.484	113.628
	Beloning betaalbaar op	13.570	11.680
	Subtotaal	136.054	125.308
	Onverschuldigd betaald	0	0
	Totale bezoldiging	136.054	125.308
	Individueel toepasselijk	141.000	
	Reden waarom overschrijding	nvt	

1b. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking in de periode kalendermaand 1 t/m 12.

Niet van toepassing

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen.

2017						
		Toezichthouders				
		Dhr. A. van der Wiel voorzitter	Dhr. C. de Waal lid	Mevr. M. Lieverse lid	Mevr. K. van der Wielen lid	Mevr. C. van Beek lid
Functie	Van	01-01-2017	01-01-2017	01-01-2017	01-01-2017	01-01-2017
	Tot en met	31-12-2017	31-12-2017	31-12-2017	31-12-2017	31-12-2017
	Gewezen top-functionaris	nee	nee	nee	nee	nee
	Fictieve dienstbetrekking	nee	nee	nee	nee	nee
	Ingangsdatum					
	Omvang dienst-verband in fte					
Bezoldiging	Beloning plus belastbare	10.206	6.804	6.804	6.804	6.804
	Beloning betaalbaar op	0	0	0	0	0
	<i>Subtotaal</i>	10.206	6.804	6.804	6.804	6.804
	Onverschuldigd betaald	0	0	0	0	0
	<i>Totale bezoldiging</i>	10.206	6.804	6.804	6.804	6.804
	Individueel toepasselijk	21.150	14.100	14.100	14.100	14.100
	Reden waarom overschrijding	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt

Gegevens vorig verslagjaar (2016)						
Gegevens 2016	Van	01-01-2016	01-01-2016	01-01-2016	01-01-2016	nvt
	Tot en met	31-12-2016	31-12-2016	31-12-2016	31-12-2016	nvt
	Gewezen top-functionaris	nee	nee	nee	nee	nvt
	Fictieve dienstbetrekking	nee	nee	nee	nee	nvt
	Ingangsdatum					nvt
	Omvang dienst-verband in fte					nvt
	Beloning plus belastbare	6.804	6.804	6.804	6.804	nvt
	Beloning betaalbaar op	0	0	0	0	nvt
	<i>Totale bezoldiging 2016</i>	6.804	6.804	6.804	6.804	nvt

1d. Topfunctionarissen en gewezen topfunctionarissen met een bezoldiging van € 1.700 of minder.

Niet van toepassing

2. Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen met of zonder dienstbetrekking.

Niet van toepassing

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hiervoor vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2017 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

11b Bepaling Complexiteitspunten Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen (WNT)

	SGRvN	Complexiteitspunten
Gemiddelde totale baten	54 mln	6
Gemiddeld aantal leerlingen	5.874	3
Gewogen aantal onderwijssoorten	3 (x factor 1)	3
Totaal aantal complexiteitspunten		12

Bezoldigingsmaximum bestuur SGRvN conform klasse D

141.000

De klassenindeling is vastgesteld door de Raad van Toezicht in haar vergadering van 13 maart 2018.

Klasse	Bezoldigings- maximum 2017
A (4 complexiteitspunten)	107.000
B (5-6 complexiteitspunten)	118.000
C (7-8 complexiteitspunten)	129.000
D (9-12 complexiteitspunten)	141.000
E (13-15 complexiteitspunten)	153.000
F (16-17 complexiteitspunten)	165.000
G (18-20 complexiteitspunten)	181.000

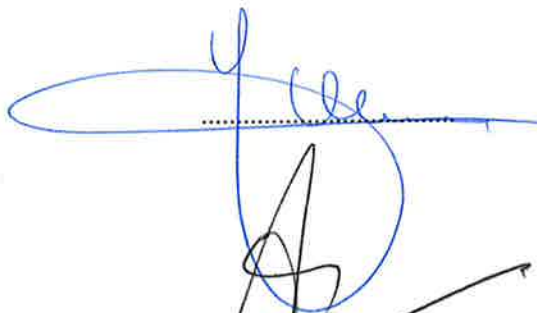
Gemiddeld aantal leerlingen	Aantal punten
1 tot 1.500	1
1.500 tot 2.500	2
2.500 tot 10.000	3
10.000 tot 20.000	4
20.000 en meer	5

Gemiddelde totale baten (in €)	Aantal punten
0 tot 5 miljoen	2
5 tot 25 miljoen	4
25 tot 75 miljoen	6
75 tot 125 miljoen	8
125 tot 200 miljoen	9
200 miljoen en meer	10

Gewogen aantal onderwijssoorten	Aantal punten
1	1
2	2
3	3
4	4
5 en meer	5

12 Ondertekening Raad van Toezicht

Y.S. Ulenaers,
Bestuurder

Dhr. A. van der Wiel,
Voorzitter Raad van Toezicht

Mevr. M.J.S. Lieveise
Vice-Voorzitter Raad van Toezicht

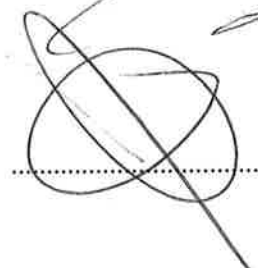
Mevr. C.C. van Beek
Lid Raad van toezicht

Dhr. C.P.M.J. de Waal
Lid Raad van toezicht

Mevr. K. van der Wielen
Lid Raad van toezicht

OVERIGE GEGEVENS

Statutaire regeling resultaatbestemming

Conform artikel 12.4 van de statuten wordt de jaarrekening door het bestuur vastgesteld en behoeft deze goedkeuring van de Raad van Toezicht. In de statuten zijn geen bepalingen opgenomen over resultaatbestemmingen.

Resultaatbestemming

Het exploitatieresultaat over het jaar 2017 bedraagt € 834.748 positief. Onderstaande resultaatbestemming is in de balans per 31-12-2017 verwerkt, vooruitlopend op de goedkeuring van deze jaarrekening in de Raad van Toezicht.

Mutatie Algemene reserve Onderwijs	-295.918
Mutatie Algemene reserve Huisvesting	976.744
Mutatie Bestemmingsreserve Bijzondere projecten	-116.766
Mutatie Bestemmingsreserve Egalisatie Herfstakkoord	-
Mutatie Egalisatiereserve	330.165
Mutatie Bestemmingsreserve BAPO verlof	-59.476
Totaal	834.748

Gebeurtenissen na balansdatum

Na de balansdatum hebben geen gebeurtenissen plaatsgevonden, anders dan in de jaarrekening zijn verwerkt of toegelicht.

Was getekend

Y.S. Ulenaers,
Bestuurder

Was getekend

A. van der Wiel,
Voorzitter Raad van Toezicht

Gegevens Rechtspersoon

Naam instelling	Stichting Scholengroep Rijk van Nijmegen
Adres	Toernooiveld 300
Postcode/plaats	6525 EC Nijmegen
Postbus	6687, 6503 GD Nijmegen
Telefoon	024 35 22 555
Website	www.sgrvn.nl
Email	mail@sgrvn.nl
Bestuursnummer	41281
KvK-nummer	09124845
Contactpersoon jaarrekening	dhr. R. van Stiphout
Telefoon	024 35 22 562
E-mail	r.van.stiphout@sgrvn.nl
Brinnummers	
01VN00	Canisius College
01VB04	Het Rijks vmbo Campus (Goffertweg)
02ST03	Het Rijks vmbo Campus (Hatertseweg)
01VN03	Pontem College (Akkerlaan)
01VN08	Pontem College (Streekweg)
02ST00	Kandinsky College (Nijmegen)
02ST04	Kandinsky College (Molenhoek)
02ST05	Jorismavo
02VE	NSG Groenewoud

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de raad van toezicht van Stichting Scholengroep Rijk van Nijmegen

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2017

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2017 van Stichting Scholengroep Rijk van Nijmegen te Nijmegen gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Scholengroep Rijk van Nijmegen op 31 december 2017 en van het resultaat over 2017 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2017 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1 Referentiekader van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2017;
2. de staat van baten en lasten over 2017; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Scholengroep Rijk van Nijmegen zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

De Panoven 29A
4191 GW Geldermalsen
Postbus 241
4190 CE Geldermalsen

T (0345) 58 90 00
F (0345) 58 13 59
geldermalsen@vanreeacc.nl
www.vanreeacc.nl
KvK nr. 30248615

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- het verslag van de raad van toezicht;
- de overige gegevens;

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf 2.2.2 Bestuursverslag van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf 2.2.2 Bestuursverslag van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en de overige OCW wet- en regelgeving.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen. In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening

opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht, dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Geldermalsen, 7 juni 2018

Van Ree Accountants

Was getekend

J. Berkouwer RA MSc

Bijlage bij de controleverklaring:

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.